

Quản lý hoạt động giáo dục cảm xúc xã hội cho trẻ 5-6 tuổi ở trường mầm non

Phạm Thị Ngọc Quỳnh

*HV CH; **TS Trường Đại học Sư phạm, Đại học Thái Nguyên

Received: 18/4/2024; Accepted: 28/4/2024; Published: 8/5/2024

Abstract: Social emotions help children approach learning activities in the best way, creating a foundation for their cognitive development to form and personal abilities to develop. Good behavior can strengthen and increase children's perseverance in achieving their goals. When children are happy, they participate in activities more effectively and confidently handle situations with their own emotions. Therefore, social emotion education for children in schools is a necessary task in the work of nurturing, caring for and educating children.

Key words: Managing, social emotion education activities, preschoolers aged 5-6

1. Mở đầu

Giáo dục tình cảm - kỹ năng xã hội (KNXH) là một trong các lĩnh vực phát triển của trẻ lứa tuổi từ nhà trẻ đến mẫu giáo trong Chương trình GDMN, đây là một nhiệm vụ quan trọng không thể thiếu trong GDMN. Trong đó GDCXXH cho trẻ có một vai trò quan trọng, nó có tác động mạnh mẽ đến sự phát triển toàn diện của trẻ, giúp trẻ hình thành và duy trì các mối quan hệ tích cực, giúp trẻ tập trung mạnh dạn, tự tin, kiểm soát và quản lý được hành vi của bản thân, từ đó hình thành những kỹ năng cần thiết để hòa nhập, thích nghi vào cộng đồng xã hội.

Cảm xúc xã hội (CXXH) giúp trẻ tiếp cận với hoạt động học tập một cách tốt nhất, tạo nền tảng cho sự phát triển nhận thức của trẻ hình thành và phát triển các năng lực cá nhân. CXXH tốt có thể củng cố làm tăng thêm tính kiên trì đạt mục đích của trẻ. Khi vui trẻ tham gia các hoạt động có hiệu quả hơn, tự tin sử lý các tình huống bằng cảm xúc của chính mình. Chính vì vậy GDCXXH cho trẻ trong các nhà trường là một nhiệm vụ cần thiết trong công tác nuôi dưỡng, chăm sóc và giáo dục trẻ.

Trong thời gian vừa qua, những vấn đề như bạo lực học đường, trầm cảm, áp lực học tập, bế tắc trong cuộc sống, những xô xát của học sinh ở trường lớp ...là những vấn đề phải suy nghĩ của những nhà giáo dục và cha mẹ học sinh cũng như toàn xã hội. Quản lý và tổ chức hoạt động GDCXXH cho trẻ ở các trường MN đã được quan tâm và chú trọng, trong kế hoạch thực hiện Chương trình GDMN đã có nhiều nội dung lồng ghép GDCXXH cho trẻ, một số giáo viên đã tổ chức tốt việc giáo dục cảm xúc cho trẻ thông qua các hoạt động học, vui chơi trải nghiệm. Các trường MN đã quan tâm chỉ đạo xây dựng môi trường thân

thiện, gần gũi nhằm tạo hứng thú, lôi cuốn trẻ tham gia hoạt động. Tuy nhiên việc GDCXXH cho trẻ ở các trường MN còn chưa thực sự đạt hiệu quả, một số CBQL, GV chưa nhận thức sâu về GDCXXH cho trẻ MN, hầu hết GV chỉ dừng lại ở việc lồng ghép nội dung GDCXXH vào một số hoạt động học của trẻ, trẻ chưa có nhiều cơ hội để thể hiện, để bộc lộ, cảm nhận, nhận biết những cảm xúc của mình, của người khác, giáo viên chưa khai thác sâu và chú trọng đến nhóm hay cá nhân trẻ nhiều...Bên cạnh đó một số giáo viên còn chưa tạo được môi trường trong lớp học, chưa biết tạo các quy tắc. Phụ huynh còn có nhiều gia đình trẻ kinh tế khó khăn, cha mẹ trẻ đi làm công nhân xa nhà, trẻ đa số ở nhà với ông bà, cha mẹ trẻ chưa dành nhiều thời gian quan tâm, trò chuyện với trẻ. Chính vì vậy mà ảnh hưởng rất lớn đến GDCXXH cho trẻ ở lứa tuổi MN, nếu GDCXXH không tốt sẽ ảnh hưởng lớn đến sự phát triển toàn diện của trẻ sau này.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Nội dung giáo dục CXXH cho trẻ 5-6 tuổi ở trường MN

Căn cứ vào đặc điểm phát triển của trẻ 5-6 tuổi, chương trình GDMN, GDCXXH cho trẻ 5-6 tuổi ở trường MN quan tâm tới những nội dung sau:

- Trẻ nhận thức chính xác các cảm xúc vui, buồn, sợ hãi, ngạc nhiên, xấu hổ, tức giận của bản thân và của người khác trong các tình huống cụ thể; Nhận ra bản thân có những điểm mạnh và điểm yếu nào; Biết cách yêu cầu sự giúp đỡ từ người lớn, bạn bè khi bản thân gặp một số khó khăn, trở ngại như khi bị mất đồ, khi bị người khác bắt nạt, khi gặp nguy hiểm...

- Biết thể hiện các hành vi (ngôn ngữ hoặc phi ngôn ngữ), thái độ phù hợp với các trạng thái cảm

xúc khác nhau trong các tình huống cụ thể.

- Biết cách kiểm soát cảm xúc của bản thân để giữ bình tĩnh khi không đồng ý với người khác; Biết cách kiểm soát các hành vi, cảm xúc của bản thân để hoàn thành nhiệm vụ, lắng nghe hướng dẫn của GV và tuân thủ nội quy lớp học.

- Thể hiện thái độ, hành vi, cảm xúc phù hợp để cân bằng cảm xúc trong các tình huống cụ thể.

- Nhận ra các đối tượng, tình huống cần có sự quan tâm, giúp đỡ, chia sẻ như: Nhận ra người lớn, bạn bè có sự thay đổi về ngoại hình, sức khỏe hoặc tâm trạng khác với thường ngày.

- Biết sử dụng các hành động, cử chỉ, điệu bộ, cảm xúc phù hợp khi thể hiện sự quan tâm, giúp đỡ, chia sẻ với người khác trong các tình huống, hoàn cảnh nhất định.

- Nhận biết được việc tạo mối quan hệ tốt với người khác sẽ có nhiều lợi ích cho bản thân (mọi người vui vẻ với nhau hơn; bạn khác, người khác sẵn sàng giúp đỡ khi mình cần; có nhiều bạn hơn; mọi người yêu quý mình hơn...).

- Có hành động, thái độ, cảm xúc phù hợp khi tương tác với người khác; luôn có thái độ vui vẻ, hợp tác để tạo được mối quan hệ thân thiện, dễ chịu cho người khác; sẵn sàng tương tác với tất cả các bạn kể cả những bạn mới quen.

- Nhận thức được trách nhiệm của bản thân trước hành động và lời nói của mình như: Thực hiện lời hứa với người khác; Biết chịu trách nhiệm về những đồ vật, đồ chơi khi sử dụng của người khác; Nhận ra được vai trò, trách nhiệm của bản thân trong quá trình thực hiện công việc với người khác, nhóm khác (thực hiện đến cùng, không bỏ giữa chừng); đồng thời biết cách hành xử đúng chuẩn mực khi không có sự giám sát từ người lớn.

- Có hành vi, thái độ, cảm xúc phù hợp với các quyết định của bản thân.

2.2. Quản lý hoạt động GDCXXH cho trẻ 5-6 tuổi ở trường MN

Giáo dục CXXH cho trẻ MN giúp trẻ hình thành và duy trì các mối quan hệ, kiểm soát hành vi của bản thân, biết biểu lộ cảm xúc bằng cử chỉ, lời nói với những người gần gũi, trẻ thích giao tiếp, trẻ có khả năng cảm nhận và biểu lộ cảm xúc buồn, vui, tức giận, yêu thương... của mình với người xung quanh. Để thực hiện quản lý GD CXXH cho trẻ cần thực hiện các nội dung

2.1.1. LKH hoạt động GDCXXH cho trẻ 5-6 tuổi ở trường MN

LKH là một chức năng của quản lý, LKH là quá

trình xác định mục tiêu và quyết định những biện pháp tốt nhất để thực hiện những mục tiêu đó. Nội dung GDCXXH cho trẻ 5-6 tuổi thuộc lĩnh vực phát triển tình cảm - kỹ năng xã hội cho trẻ mẫu giáo. Đầu năm học Hiệu trưởng cùng các phó hiệu trưởng và tổ trưởng chuyên môn phải LKH năm, tháng, tuần. Kế hoạch phát triển nhà trường và chăm sóc nuôi dạy trẻ năm học, kế hoạch phải căn cứ các văn bản hướng dẫn của Bộ GD&ĐT, sở GD&ĐT, Phòng GD&ĐT, Hiệu trưởng phải phân tích được bối cảnh của địa phương, các yếu tố bên trong, bên ngoài, điểm mạnh, điểm yếu của nhà trường. Đồng thời xác định sứ mệnh của nhà trường, mục tiêu GDMN, đặc biệt là mục tiêu cụ thể nhà trường hướng tới.

Xác định rõ các nội dung cần giáo dục cho trẻ từng lứa tuổi, GDCXXH cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi cần phải sâu hơn, rộng hơn so với các độ tuổi khác, nội dung giáo dục cho trẻ phải đảm bảo vừa sức với trẻ. Quyết định chọn các hình thức giáo dục như thế nào sao cho phù hợp, có thể lồng ghép vào trong kế hoạch thực hiện nhiệm vụ của nhà trường.

LKH phân công nhiệm vụ cụ thể cho từng lực lượng về tổ chức hoạt động GDCXXH cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi. Xây dựng kế hoạch tuyên truyền với các bậc cha mẹ trẻ. Đồng thời cũng cần đưa ra các giải pháp khi thực hiện kế hoạch.

Khi LKH cần phải đảm bảo có sự tham gia của các chuyên gia của nhiều lĩnh vực khác nhau, từ đó đảm bảo chất lượng và tính khả thi của kế hoạch, tạo ra sự cam kết của các bên liên quan trong việc tổ chức thực hiện sau khi kế hoạch được phê duyệt.

Đảm bảo kế hoạch thực hiện phải có tính khả thi và hiệu quả trong thực tiễn, thể hiện rõ các điều kiện về nguồn lực như: tài lực, vật lực, nhân lực và nguồn lực thông tin...xác định rõ ràng của các bộ phận liên quan trong công tác quản lý cũng như triển khai thực hiện kế hoạch.

Đảm bảo tính hệ thống: Sử dụng các kỹ thuật và phương pháp hiện đại như phương pháp SWOT...

Đảm bảo tính pháp lý: Kế hoạch được trình lên các cấp có thẩm quyền để thẩm định, phê duyệt và chính thức ban hành để nâng cao hiệu lực của công tác quản lý.

2.2.2. Tổ chức hoạt động GDCXXH cho trẻ 5-6 tuổi ở trường MN

Chức năng tổ chức là quá trình tiếp nhận, phân phối và sắp xếp nguồn nhân lực và các nguồn lực khác theo những cách thức nhất định để đảm bảo thực hiện tốt nhất mục tiêu đã đề ra.

Tổ chức bộ máy quản lý bao gồm:

- Thành lập các ban chỉ đạo thực hiện các nhiệm vụ theo từng nội dung.

- Quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn cho từng thành viên

- Xây dựng quy chế phối hợp trong tổ chức hoạt động GDCXXH cho trẻ 5-6 tuổi.

- Ban hành văn bản hướng dẫn về hoạt động GDCXXH cho trẻ 5-6 tuổi.

Tổ chức thực hiện các nội dung giáo dục

Xác định rõ các nội dung GDCXXH cho trẻ 5-6 tuổi.

Xác định rõ các hình thức tổ chức hoạt động GDCXXH cho trẻ 5-6 tuổi một cách phù hợp.

Lồng ghép, tích hợp các nội dung GDCXXH cho trẻ 5-6 tuổi vào từng hoạt động một cách cụ thể.

Hiệu trưởng nhà trường căn cứ kế hoạch năm học và kế hoạch tháng để phân công cán bộ quản lý phụ trách chuyên môn các tổ, khối lớp, lựa chọn giáo viên phụ trách các lớp 5-6 tuổi đảm bảo có khả năng tốt trong việc tổ chức hoạt động GDCXXH cho trẻ 5-6 tuổi sao cho hợp lý. Đồng thời hiệu trưởng cũng phải quan tâm bổ sung cơ sở vật chất đảm bảo cho việc tổ chức các hoạt động GDCXXH cho trẻ một cách hiệu quả nhất.

2.2.3. Chỉ đạo quản lý hoạt động GDCXXH cho trẻ 5-6 tuổi ở trường MN

Hiệu trưởng chỉ đạo chung các bộ phận liên quan phụ trách về mục tiêu, nội dung, thời gian, hình thức, phương pháp tổ chức hoạt động GDCXXH cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi. Phân công trách nhiệm cụ thể cho các phó hiệu trưởng, tổ trưởng chuyên môn có trách nhiệm chỉ đạo, triển khai đến giáo để giáo viên thực hiện theo kế hoạch, chịu trách nhiệm theo dõi, giám sát việc tổ thực hiện kế hoạch của giáo viên. Hướng dẫn giáo viên lựa chọn các hình thức tổ chức phù hợp, gợi ý cho giáo viên phối hợp cha mẹ trẻ để GDCXXH cho trẻ mọi lúc mọi nơi nhằm phát triển toàn diện cho trẻ.

Hiệu trưởng chỉ đạo các phó hiệu trưởng, tổ trưởng chuyên môn quản lý hoạt động GDCXXH cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi mà giáo viên thực hiện có theo đúng kế hoạch không, có đảm bảo mục tiêu, nội dung hay không, kết quả sau khi tổ chức các hoạt động đó như thế nào, có đảm bảo mục tiêu không...

Chỉ đạo sử dụng các hình thức tổ chức hoạt động GDCXXH cho trẻ mẫu giáo 5 - 6 tuổi như: Tổ chức dưới dạng giờ học, vui chơi, trải nghiệm, qua việc tổ chức các ngày hội ngày lễ lớn trong năm...

2.2.4. Kiểm tra, đánh giá kết quả hoạt động GD-CXXH cho trẻ 5-6 tuổi ở trường MN

Bản chất của kiểm tra là mối liên hệ ngược trong quản lý, kiểm tra là một hệ thống thông tin phản hồi trong quản lý, phản hồi về kết quả các hoạt động và phản hồi về dự báo.

Xây dựng hệ thống chuẩn thực hiện các chỉ tiêu được xác định trong kế hoạch, các chuẩn bao gồm: chuẩn về quy trình, các hoạt động và chuẩn về các sản phẩm của hệ thống thông qua các mục tiêu của hệ thống.

Kiểm tra, giám sát và đánh giá việc thực hiện và kết quả đạt được trên cơ sở so sánh với chuẩn.

Kiểm tra để điều chỉnh kế hoạch khi trong quá trình tổ chức các hoạt động có sự chênh lệch hay không phù hợp. Công tác kiểm tra phải được tiến hành thường xuyên, liên tục để kịp thời điều chỉnh các nội dung, hình thức và phương pháp tổ chức hoạt động GDCXXH cho trẻ mẫu giáo 5 - 6 tuổi.

KTĐG quản lý hoạt động phải được thực hiện đối với cả CBQL, GV, HS.

3. Kết luận

Quản lý hoạt động GDCXXH cho trẻ 5-6 tuổi ở trường MN là những tác động của chủ thể quản lý trong việc huy động, phát huy, sử dụng, điều hành, phối hợp các nguồn lực trong và ngoài trường MN một cách tối ưu để hình thành CXXH tích cực cho trẻ nhằm đạt mục tiêu giáo dục chung của chương trình GDMN. Quản lý HĐGD CXXH cho trẻ 5-6 tuổi là nhiệm vụ rất cần thiết và cấp bách của bậc học MN nhằm đặt nền móng vững chắc cho sự phát triển tâm lý, nhân cách của trẻ. Quản lý HĐGD CXXH cho trẻ 5-6 tuổi ở trường MN là những tác động của chủ thể quản lý trong việc huy động, phát huy, sử dụng, điều hành, phối hợp các nguồn lực trong và ngoài trường MN một cách tối ưu; giúp trẻ thiết lập và duy trì các mối quan hệ XH với bạn bè và người lớn, ra quyết định có trách nhiệm với bản thân, với người khác và với mọi vật xung quanh; qua đó nhằm đạt mục tiêu giáo dục chung của chương trình GDMN.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo, *Chương trình giáo dục mầm non (Ban hành kèm theo Thông tư 51/2020/BGDĐT)*. Hà Nội.

2. Bộ Giáo dục và Đào tạo, *Hướng dẫn tổ chức các hoạt động giáo dục phát triển tình cảm, KNXH cho trẻ trong trường MN*. Hà Nội

3. Lê Thị Oanh (2020), "*Quản lý hoạt động GDKNCXXH cho trẻ tại các trường mầm non công lập trên địa bàn huyện Dầu Tiếng, tỉnh Bình Dương*", Luận văn thạc sĩ QLGD, trường Đại học Thủ Dầu Một